

ACC. N:R M. 12772: 1-7.

Landskap: *Skåne* Upptecknare: *Piltjof Persson, Jonstorp*
Härad: *Luggude* Berättare: *" " "*
Socken: *Jonstorp* Berättarens yrke: *f. d. lantbrukare*
Uppteckningsår: *1953* Född år *1884* i *Jonstorp*

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

Marknader och marknadspresor. s. 1-7.

N. M. 45.

Skriv endast på denna sida

ACC. N:R M. 12772 : /

[Skåne?]

I nordvästra finnas tre ställen där Förgdagar eller marknader avhållas. — Hålsingborg, Högel-
torven och Höganeå. I de två förstnämnda städerna
benämnes det Förgdagar och i den sistnämnda det mark-
nad. Denna marknad hölls vid Tryd, ghusårshäl-
let, och marknaden där kallades i Kullabygden för
"Tryss marknad". Det är denna som jag har haft mest
beröring med. Denna marknad avhölls alltid mel-
lan 24 oktober och 1. st. november — på lördagen, sak-
 samma vilken datum det var. Dessa fjordagar var
Hjarnarnes frihetsvecka som började den 24-de.

Marknaden varade endast under lördagen. På kväl-
len skulle alla stånd och budar vara avlägsnade och
platsen rensad. Någon köperutkap fick ej förekom-
ma på söndagen.

Förberedelserna för marknadbesöket var endast
att kläderna gjordes i ordning för lördagens evenemang
och inköp av diverse främmande varor. Så många som

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

N. M.

H5.

/

omöjligt skulle till Ryss marknad, över barren över
3-4 år. Några särskilda kläder för marknadsbesök
fanns ej. Det var endast errörjasar som fogs med
på något kape och avåts där. Alla tjärnare hade ledigt
marknadsveckan och i synnerhet marknadsdagen.

Tärje skjuts körde för sig själv från herrniet.
Fanns någon som ej hade själv någon skjuts fick den
gärna åka så vitt plats fanns. Någon supring till
marknaden förekom ej. Den fick arista till herrfjärden,
men chämt och glann körde ju alltid till marknadsbesök.
Alla slags människor skulle till "Ryss marknad" (alla
de slag som omnämnas i prägelistan). Något bestämt
ställe där de marknadsbesökande rastade vet jag ej.
De personer som reste till denna - slöjdhandlare från
midskärns skogsstrakter hade sina vanliga mattjär-
bärger där både de och sina hästar blevo väl mottagna.
På någon gåstgårdsgård fogs ej dessa handelsmän ej in för
logikottnaders skull. Ett krog fanns i Jönstorp, benämmt

"Laskroger", namnet cyffrar Fröligen på de många folk
av samma anseende som Fugu indas. Ett annat krog~~er~~
var i Pappeshuset - sminkakrogen. Det var alltså ertier
av åkdrin som användes vid sådana marknadsbesök. De
som fraktade t. ex. Laskfegar bestod av tvänne karror.
Stegarna voru högst lämpliga att lasta kor, baljar, kurr
kor, kullebäckhyll m. m. på. Låg någon marknadsbe-
sökande över någon natt varade resan tvänne dagar.
Overfall har jag i min barndom hört talas om (fyra
kalens på Hallands ös var visst penktat. Att några
varor förvarades i erön har jag aldrig hört uttala.
Ej mera än ett ställe besöktes under marknadsresan och
ofta Fugu summa väg tillbaka till hemmet.

Det var vanligt att husfolket själva gjorde sina
egppküp på marknaden, men ofta blev det skickat
från gammal. Här på ertier reste för en smålandigubbe
vid namn "Jonas". Denne gubbe såg jag ofta på affär-
resa i Kullebygden. Hans handelslager bestod av min-

dre järnerride. Karsna som denne gubbe handlade med
fick han Feuligen från någon mindre smöländs smedja.
(Kanske någon parriljemedjöl). Ofta hade dessa perso-
ner som tillverkade slöjakter handelsbutiker som sålde
ut dem till kunderna.

plattan Marknads/vid Ryd låg på grusfoget och runt det
nuvarande stadshuset. Då denna plats var av mindre
omfattning måste andra mindre områden lämna plats
för affärerna.

De personer som hälls ständ och bodas anlita vanli-
gen trävarufirma för ständens uppsättande. För stän-
dens uppsättande fingo de naturligt betala till upp-
sätaren som tog dem igen. Dessa ständ uppsattes i rader
med några meter bred gata mellan dem.

Det var förbjudet av alla de slag som förbjödes, men
ej hästar och kor, eller skinn, kilt och skinnhöjdsalster
av alla slag förbjödes. Pull betalt ej. Kanske blev det
något för ständplatsen. Alla verkens varor som var.

skedat, jalousier, m. m. köptes hem. Då ej hästar för-
köptes här blev det ej något byte. Kloppbytte skedde
även, drev mest herrna i drängkamrarna. Minnes-
saker fanns i vändliga massor. De saker som mest sål-
des var sockerdrucker som bar alla de varliga namnen.
Papperskaraineller med långa silkepappersband var i
massor förköpta och fanns köpare i allt marknadsfolk.
Allt städlig hårstefolk för det kommande året g. jorde långt
innan marknaden. Ofta fick en dräng s. k. "fästpengar"
som kunde utgöras av tio kronor. Med dessa pengar
ansågs han såres som dräng till sin nye husbonde.

Hempärden företogs ofta i mindre sällskap och
dessa företogs ofta till fots. På den tiden fanns
jag ej några snöförfordon och cyklar var ej så vanliga.
Ofta behöfde sig ungdomar med varandra och en-
ligen ledde dessa sammankräffande till giftermål-
partier.

Allt det som nu upptecknats rör sig endast om Ryde marknad vid sekelskiftet, synnerligen intressant. Skrivet är det nu i våra dagar då bilar, motorcyklar och vanliga cyklar finns i varje hem. Bussen är fullastad av marknadsbesökare och går från tidiga morgonen till sena kvällen.

Torsdagen i Ängelholm hells alltid första Tisdagen i månaden. Denna Torsdag hade nägorunda samma karaktär som Ryde marknad men här Torsfjördes häls. Larkor och smågrisar i stora mängder. Det var häst- och fjärrare från långt avlägsna trakter som besökte denna Torsdag som huvudsakligen bestod av hästar. Hven var det i närheten boende hästhandlare som dels köpte hästar och sedan sålde dem på samma Torsdag.

6. Köpman var dock ej så långt borta ifrån Fy ofta fick kossorna vandra ländvägarna fram till Torsget. Skrivet var det slaktare som köpte kor och fick vandra ett par mil till på dagen. Kalvkor Torsfjördes

även dessa finna alltid köpare. Smågrisar förgås
i stora partier och ekriket från dessa smågrisar var rent
av örnbedövande.

Oktober förgdag var storförgdag - fjärrnas stora dag
liksom Pyts marknad var för Kullabygdens fjä-
mare och befolkning för övrigt. På denna storförgdag sål-
des allt möjligt från käftegar till kullebärsjukt
och kvastar. Träskjoldarna av alla de lag som kan för-
kas. Karameller och andra sötkaker ej att förslörna.

Ängelholms förgdag är numera ej så stor och omfatt-
ning som fördom. Den hästar och kor förgås nu
och jagg. Plakterierna har numera fögit hand om största
delen av lantbrukarnas djur. Handeln med smågrisar
sker uteslutande gerrum gris-handlare på förrut arrun-
cerade platser ute i bygderna. Kreaturstorget var belä-
get i södradelen av staden och det riktiga förgdet i norra
delen. Om Hälsingborgs förgdag kan jag ej säga något.

7. jag vet om den finns till.

19